

1. Identifikační údaje

- **Název ŠVP:**

Školní vzdělávací program ZŠ speciální - Učíme se pro život, Čj.: ZŠ/130/2010 (ze dne 16. 7. 2010)

- **Předkladatel:**

Základní škola a Mateřská škola, Tachov, Petra Jilemnického 1995

Petra Jilemnického 1995, 347 01 Tachov

Ředitelka školy: Mgr. Lenka Hovžáková

Tel.: 374 630 231

Fax: 374 725 312

e-mail: reditelstvi@skolatachov.cz

internetové stránky: www.skolatachov.cz

IČO: 708 42 523

IZO: 102 464 359

RED-IZO: 600 023 117

Koordinátor ŠVP: Antonie Ptáková

- **Zřizovatel:**

Plzeňský kraj

Škroupova 18

301 00 Plzeň

- **Platnost dokumentu:**

Datum: 1. září 2010

Podpis ředitelky školy:

Razítko školy:

2. Charakteristika školy

- **Úplnost a velikost školy:**

Základní škola a Mateřská škola, Tachov, Petra Jilemnického 1995 (dříve zvláštní škola) je úplnou školou s 1. až 9. postupným ročníkem základní školy a 1. až 10. postupným ročníkem základní školy speciální. Ve škole, jejíž cílová kapacita je 167 žáků, se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve třídách základní školy se vzdělává 6 - 14 žáků, ve třídách základní školy speciální se vzdělává 4 - 6 žáků.

Součástí školy je školní družina, která se nachází v centrální budově školy a odloučená pracoviště:

- v Milířích, kde se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami ve dvou třídách základní školy speciální,
- v Tachově v ulici Rokycanova 4, kde je umístěno jedno oddělení internátu školy pro dojíždějící žáky ze vzdálených obcí, s kapacitou 12 žáků
- v Tachově v ulici Slovenské 969, kde jsou umístěné dvě třídy mateřské školy, ve které probíhá předškolní vzdělávání, s kapacitou 24 dětí. Základní škola byla sloučena se Speciální mateřskou školou pro děti s vadami řeči dne 1. 9. 2009.

Stavba budovy centrální školy v Tachově byla zahájena 10. listopadu 1982 a slavnostní zahájení provozu školy, pro žáky dříve zvláštní školy, se uskutečnilo 17. března 1986.

Historie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami však začíná již 1. září 1949, kdy byla v Tachově zřízena škola pro mládež vyžadující zvláštní péči.

Budova školy je dostupná pro žáky žijící v Tachově, ale také pro dojíždějící. Nachází se v blízkosti sportovní zóny města Tachova. Sportoviště (městský stadion, zimní stadion, plavecký bazén, sportovní hala, přírodní sportovní areál) jsou žáky školy využívána k výuce tělesné výchovy, protože škola nemá vlastní tělocvičnu.

• **Vybavení školy:**

V budově centrální školy se nachází 15 tříd. Dvě třídy jsou určeny pro výuku žáků základní školy speciální, jedna třída je určena pro školní družinu, dvě třídy pro výuku tělesné výchovy, jedna třída je vyčleněna jako odborná učebna šití a jedna třída je určena pro výuku hudební výchovy. V ostatních třídách probíhá výuka žáků základní školy.

Škola nemá vlastní tělocvičnu. Z tohoto důvodu je každý školní rok, s ohledem na počet vzdělávajících se žáků ve škole, vyčleněna jedna nebo dvě třídy pro výuku tělesné výchovy. V těchto učebnách probíhá pouze hodinová výuka tělesné výchovy (relaxační a klidová cvičení) a to převážně v zimním, jarním období a také za nepříznivého počasí. Dvouhodinová výuka tělesné výchovy probíhá ve sportovní hale a na dalších sportovištích.

V přízemí budovy školy se nacházejí šatny pro žáky a pedagogické pracovníky školy, odborné učebny: školní dílny, cvičná kuchyňka.

V prvním patře se nacházejí třídy, družina, učebna pro tělesnou výchovu, která je vybavena relaxačním bazénkem, molitanovou stavebnicí.

Ve druhém patře se nacházejí třídy, počítačová učebna, třída s audiovizuální technikou pro výuku hudební výchovy.

Ve třetím patře se nacházejí třídy, knihovna a učebna šití.

V jednotlivých patrech budovy školy jsou umístěny kabinety, které jsou určeny pro přípravnou práci pedagogických pracovníků a uložení pomůcek. Školní pomůcky jsou postupně dokupovány a obměňovány.

Součástí školy je školní zahrada s vybudovanými pozemky pro výuku pracovního vyučování žáků školy.

Prostory školy jsou prosvětlené, čisté, klidné a estetické. Třídy a učebny jsou postupně vybavovány novým nábytkem. Třídy 1. stupně jsou vybavené relaxačním a hracím koutkem. Všechny třídy jsou orientovány na jih. Škola má dobré hygienické zázemí.

Na vzhledu a utváření charakteru školy se podílejí pedagogičtí pracovníci školy spolu se žáky. V jednotlivých patrech školy jsou prezentovány výtvarné práce žáků, výrobky, které žáci zhotovili v průběhu pracovního vyučování.

Naším záměrem do budoucna je postupně modernizovat prostory a vybavení školy, také okolí školy.

Ve volném a nevyužívaném suterénu budovy školy chceme vybudovat moderní dílny, relaxační tělocvičnu. Také se zaměříme na školní zahradu, kde je naším záměrem vytvořit "venkovní" učebnu environmentální výchovy.

Škola má bezbariérový přístup pouze do přízemí budovy školy, do jednotlivých pater nebyl vybudován. Pokud se ve škole vzdělává žák imobilní, škola spolupracuje s centrem pro zdravotně postižené Plzeňského kraje, pracoviště Tachov a zajišťuje asistenční službu pro imobilního žáka.

V případě zájmu zákonných zástupců může žák navštěvovat školní družinu, jídelnu. Škola zajišťuje stravování žáků v jídelně Dětského domova v Tachově, která sousedí se školou.

• **Charakteristika žáků:**

Ve škole se vzdělávají žáci se speciálními vzdělávacími potřebami - žáci se zdravotním postižením: lehké, středně těžké, těžké a hluboké mentální postižení + kombinace dalšího zdravotního postižení, také žáci se zdravotním postižením, kteří jsou zároveň sociálně a zdravotně znevýhodněni a to v základní škole (dříve zvláštní škola) a v základní škole speciální (dříve pomocná škola).

Žáci jsou do školy přijímáni na základě doporučení školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum), žádosti zákonných zástupců a doporučení odborného lékaře.

• **Charakteristika pedagogického sboru:**

Pedagogický sbor má v průměru 25 členů, převažují v něm ženy. Jako celek je aktivní, iniciativní a komunikativní.

Pedagogičtí pracovníci jsou zařazeni do funkcí:

- učitel,
- třídní učitel,
- asistent pedagoga,
- asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním,
- vychovatel,
- výchovný poradce,
- metodik prevence sociálně patologických jevů,
- koordinátor ICT,
- koordinátor environmentální výchovy.

Základní vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vyžaduje odbornou připravenost všech pedagogických pracovníků školy. Z tohoto důvodu se pedagogičtí pracovníci zúčastňují seminářů, kurzů organizovaných v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a doplňují si kvalifikační předpoklady pro výkon funkce pedagogického pracovníka. Ve škole je zaměstnáno 50% pedagogických pracovníků s plnou kvalifikací.

Pro kvalitní práci pedagogického pracovníka je důležité také prostředí a podmínky, za kterých vykonává svou pedagogickou činnost. Pedagogičtí pracovníci mají své kabinety, volný přístup do počítačové učebny, ke své přípravné práci používají tiskárnu, kopírku.

Záměrem školy je stále zlepšovat podmínky pro vykonávání pedagogické činnosti. Doplňovat a modernizovat materiální vybavení školy, tak aby každý pedagogický pracovník měl ve svém kabinetu vytvořené zázemí pro svou činnost.

• **Dlouhodobé projekty:**

Žáci školy jsou v průběhu školního roku zapojováni do projektů, které pro ně připravují pedagogičtí pracovníci školy. Projekty jsou tématicky zaměřené a jsou jednodenní nebo se prolínají celým školním týdnem. Dlouhodobé projekty škola nerealizovala, do budoucna předpokládáme realizaci dlouhodobých projektů. Do projektů s mezinárodní účastí škola není zapojena.

Žáci jsou zapojováni do "malování na chodníku", "zpívání na schodech", vánočních a velikonočních dílen, literární přehlídky, do sportovních aktivit, do projektů s ekologickou tematikou a tematikou zaměřenou na sociálně patologické jevy.

Naším záměrem je pořádat také kulturně vzdělávací nebo sportovní pobyty v České republice, se zaměřením na rozvíjení klíčových kompetencí u žáků.

Škola úzce spolupracuje se záchrannou stanicí pro hendikepovaná zvířata ve Studánce.

Projekty a výsledky žáků v soutěžích jsou prezentovány v místním tisku, v místní kabelové televizi, na webových stránkách školy.

- **Spolupráce se zákonnými zástupci, ostatními institucemi:**

Spolupráce se zákonnými zástupci se neustále rozvíjí. Zákonní zástupci jsou zdrženliví ve spolupráci se školou, přestože mohou své děti ve škole navštívit kdykoliv po vzájemné domluvě s pedagogickým pracovníkem, v době třídních schůzek, v době pořádání "Dne otevřených dveří", projektových dnů, při organizaci kulturních a sportovních činností pro žáky školy.

Zákonní zástupci jsou o činnosti školy informováni prostřednictvím webových stránek školy, prostřednictvím informativní tabule umístěné ve vestibulu školy. Informace jsou jim také předávány prostřednictvím telefonických konzultací.

Ve škole pracuje tříčlenná školská rada. Zákonní zástupci volí ve volbách do školské rady svého jednoho zástupce, který se účastní zasedání a jednání školské rady. Na těchto zasedáních je zástupce z řad zákonných zástupců informován o činnosti školy.

Škola úzce spolupracuje se školským poradenským zařízením (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum), s pracovníky městských úřadů - Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, s lékaři, s pracovníky Střediska výchovné péče v Domažlicích, s pracovníky Probační a mediační služby v Tachově a dalšími místními a regionálními institucemi, které svou činností navazují na výchovně vzdělávací činnost školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

3. Charakteristika ŠVP

- **Zaměření školy:**

Hlavním úkolem naší školy je:

- vytváření podmínek pro úspěšné vzdělávání a uspokojování speciálních vzdělávacích potřeb žáků školy,
- propojení vzdělávání se skutečným životem a příprava žáků na vstup do běžného života po ukončení povinné školní docházky,
- motivace žáků k celoživotnímu vzdělávání,
- chránit žáky před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy,
- poskytování poradenské činnosti zákonným zástupcům, ale také široké veřejnosti,
- být školou otevřenou, partnerskou a komunikativní.

Škola klade důraz na oblasti výchovy a vzdělávání, které ji odlišují od běžných typů základních škol a tím dochází k profilaci školy:

- škola poskytuje vzdělávání žákům se zdravotním postižením: lehké, středně těžké, těžké a hluboké mentální postižení + kombinace dalšího zdravotního postižení, žákům se zdravotním postižením, kteří jsou zároveň sociálně a zdravotně znevýhodnění,
- škola poskytuje žákům logopedickou péči,
- ve škole je podnětné a vstřícné prostředí, které je utvářeno všemi zaměstnanci školy,
- do pedagogického procesu jsou aktivně zapojováni asistenti pedagoga, asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním,
- škola se zaměřuje na individuální přístup k žákům, na činnostní učení se zaměřením na praxi, na zavádění efektivních metod výuky, na projektové vyučování,
- výchovně vzdělávací proces je zaměřen na zařazování činností motivujících žáky k týmové práci, k vzájemné pomoci, vzájemnému respektu, toleranci a sounáležitosti, k rozvíjení vnitřního potencialu každého žáka, na celoživotního učení, volbu povolání na sociální integraci žáků, na samostatné myšlení a odpovědné rozhodování, vedeme žáky k souladu s obecně uznávanými životními a mravními hodnotami,

- zapojujeme žáky do dodržování a respektování stanovených a nově vytvořených pravidel, ve škole pravidel školního řádu, vysvětlujeme žákům nebezpečnost sociálně patologických jevů,
- v základní škole motivujeme žáky k výuce cizího jazyka - anglického jazyka, cizí jazyk pro žáky základní školy speciální není ve vzdělávacích oblastech zahrnut,
- v průběhu výchovně vzdělávacího procesu využíváme komunikační a informační technologie, podporujeme zavádění a využívání výpočetní techniky do jednotlivých vyučovacích předmětů,
- ve vyučovacích předmětech tělesná výchova, pracovní vyučování, výtvarná výchova, hudební výchova a nově ve výchově ke zdraví, výchově k občanství seznamujeme žáky se zdravým životním stylem, rozvíjíme u žáků kulturní a estetický prožitek, seznamujeme žáky s veřejnými věcmi místního a také globálního charakteru.

Školní vzdělávací program klade důraz na všestranný rozvoj osobnosti každého žáka. Naším záměrem je rozvíjení klíčových kompetencí důležitých pro život každé jedince, rozvíjení silných stránek školy a posilování dobré tradice naší školy.

• Výchovné a vzdělávací strategie:

Klíčové kompetence	Postup utváření a rozvíjení klíčových kompetencí
Kompetence k učení	<p>Klademe důraz na osvojení si strategií učení, motivování žáků pro další sebevzdělávání a celoživotní učení.</p> <p>Klademe důraz na nové učivo, na opakování již naučeného, na čtení s porozuměním, na práci s textem a vyhledávání, třídění a propojování informací.</p> <p>Žáky zapojujeme do aktivní výuky a projektů, ve kterých podněcujeme jejich samostatnost, tvořivost.</p> <p>Používáme didaktické pomůcky, učebnice, učební texty, pracovní sešity.</p> <p>Zaměřujeme se na individuální přístup k žákům.</p>
Kompetence k řešení problému	<p>Motivujeme a povzbuzujeme žáky k zapojení se do řešení a hodnocení problémových úloh, k vyjadřování vlastního názoru, nápadu, k promýšlení a předkládání svých řešení.</p> <p>Umožňujeme žákům hodnotit svou práci.</p> <p>Při řešení problémových úloh využíváme příklady z praktického života, které jsou žákům známé a srozumitelné.</p> <p>Používáme názorné didaktické pomůcky, abstraktní pojmy konkretizujeme.</p> <p>Žáky zapojujeme do projektových činností, skupinové a samostatné práce.</p>
Kompetence komunikativní	<p>Povzbuzujeme žáky ke vhodné, všestranné, souvislé, výstižné a účinné komunikaci se spolužáky, pedagogickými pracovníky, zákonnými zástupci a ostatními dospělými ve škole, školském zařízení a také mimo školu. Zapojujeme žáky do diskuze.</p> <p>Usilujeme o srozumitelné vyjadřování, formulování, obhajování svého vlastního názoru a také o vyslechnutí názoru ostatních.</p> <p>Žáky zapojujeme do skupinové práce a tím je motivujeme ke spolupráci, komunikaci k danému problému.</p> <p>Zaměřujeme se nejen na ústní projev žáků, ale také na písemné vyjadřování žáků.</p> <p>Ve škole poskytujeme logopedickou péči.</p>

<p>Kompetence sociální a personální</p>	<p>Zaměřujeme se na spolupráci, respektování dohodnutých a stanovených pravidel, na skupinovou, týmovou práci, na sebekázeň a sebehodnocení.</p> <p>Vytváříme žákům podmínky, aby svou činnost mohli naplánovat, rozdělit, aby sledovali časový harmonogram činností, aby přijímali různé role ve skupině.</p> <p>V průběhu projektových činností vyvozujeme sociální a personální kompetence na praktických aktivitách.</p> <p>Ve škole se zaměřujeme na přátelskou atmosféru.</p> <p>Podporujeme spolupráci s jinými školami a školskými zařízeními.</p>
<p>Kompetence občanské</p>	<p>Klademe důraz na porozumění, toleranci, ohleduplnost, respektování pravidel, práv a plnění povinností, na respektování individuálních rozdílů každé osobnosti ve škole a mimo školu.</p> <p>Zaměřujeme se na projektové činnosti v oblasti environmentální výchovy a prevence sociálně patologických jevů - zodpovědné chování v krizových situacích, zaujímání kritických postojů k útlaku a násilí.</p> <p>Seznamujeme žáky s demokratickými principy naší společnosti a motivujeme je k odpovědnosti za upevňování demokratických principů.</p> <p>Usilujeme o pochopení a smyslu právních norem.</p>
<p>Kompetence pracovní</p>	<p>Vhodným výběrem pracovních činností motivujeme žáky k aktivnímu zapojení do pracovních činností a projektů v rámci školy.</p> <p>Seznamujeme žáky s dodržováním hygienických pravidel.</p> <p>Výsledky žáků z pracovních a výtvarných činností vystavujeme v prostorách školy a prezentujeme je zákonným zástupcům, široké veřejnosti.</p> <p>Výchovně vzdělávací proces doplňujeme o praktické exkurze.</p> <p>Výchovná poradkyně ve spolupráci s třídními učiteli pomáhají žákům s profesní orientací.</p> <p>Zprostředkováváme žákům a zákonným zástupcům kontakt s pracovníky Úřadu práce v Tachově, s pracovníky středních škol.</p>

• **Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami:**

Škola je samostatně zřízená pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Škola spolupracuje s institucemi a organizacemi, které ve své činnosti zabezpečují další návaznou péči o tyto žáky.

Velice úzce spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními:

- pedagogicko-psychologická poradna,
- speciálně pedagogické centrum pro mentálně, sluchově, tělesně postižené a autismus, speciálně pedagogické centrum pro děti se souběžným postižením více vadami.

Na základě diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb žáka a následného doporučení školským poradenským zařízením, škola vypracovává ve spolupráci se zákonným zástupcem žáka individuální vzdělávací plán, podle kterého je žák ve škole vzděláván.

Na základě diagnostikování vady řeči je žák zapojen do logopedické péče.

Do výchovně vzdělávacího procesu ve škole jsou také zapojováni asistenti pedagoga, kteří na základě doporučení školského poradenského zařízení a pod vedením hlavního pedagoga pracují se žáky a vytvářejí žákům podmínky pro jejich úspěšné vzdělávání a uspokojování jejich speciálních vzdělávacích potřeb.

Ve škole se vzdělávají žáci se zdravotním postižením, kteří jsou zároveň zdravotně znevýhodněni. Zdravotní znevýhodnění u žáka diagnostikuje odborný lékař. Na základě doporučení odborného lékaře a žádosti zákonného zástupce může být žák se zdravotním znevýhodněním uvolněn z vyučování některého vyučovacího předmětu a to částečně nebo úplně. Škola úzce spolupracuje se zdravotnickým zařízením a dodržuje doporučení odborného lékaře.

Ve škole se vzdělávají také žáci se zdravotním postižením, kteří jsou zároveň sociálně znevýhodněni. Z tohoto důvodu je do výchovně vzdělávacího procesu ve škole zapojen také asistent pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním, jehož pedagogická činnost je uskutečňována především na 1. stupni základní školy. Jeho hlavním úkolem je podpora optimální sociálně-kulturní integrace žáků do školního prostředí, pomoc žákům adaptovat se na školní prostředí, na nový styl práce, pomoc při přípravě na vyučování, komunikace se zákonnými zástupci.

Pedagogičtí pracovníci také podporují nadání a talent žáků. V průběhu školního roku začleňují do výchovně vzdělávacího procesu projektové dni, soutěže, přehlídky, ve kterých žáci mohou projevit své nadání a zažít úspěch.

Při výskytu rizikového chování a sociálně patologických jevů škola spolupracuje se střediskem výchovné péče, které poskytuje škole konzultační pomoc.

Při výuce jsou používány didaktické pomůcky, učební texty, výukové programy a materiály schválené a doporučené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami..

Pedagogičtí pracovníci školy přistupují v průběhu výchovně vzdělávacího procesu ke každému žákovi individuálně, respektují speciální vzdělávací potřeby osobnosti žáka, dodržují doporučení školských poradenských zařízení a odborných lékařů.

Školní vzdělávací program ZŠ speciální - Učíme se pro život, Čj.: ZŠ/130/2010 byl předložen a projednán školskou radou dne 30. 9. 2010.